

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/292/2019
Identifikačné číslo spisu: 7117221479
Dátum vydania rozhodnutia: 31.03.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Trubanová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:7117221479.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci starostlivosti o maloleté dieťa U. M., nar. J., bytom u rodičov, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Košiciach, dieťa rodičov: matky C. M., bývajúcej v M. a otca V. M., bývajúceho v M., obaja zastúpení JUDr. Karin Juhásovou, advokátkou Advokátskej kancelárie, so sídlom v Košiciach, Húskova 19, o návrhu starého otca L. O., bývajúceho v M., zastúpeného Advokátskou kanceláriou NIŽNÍK, spol. s r.o., so sídlom v Košiciach, Kováčska 21, v konaní o úpravu styku starého otca s maloletým dieťaťom, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 11P/126/2017, o dovolaní starého otca proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 17. apríla 2019 sp. zn. 7CoP/231/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej ako „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 13. júna 2018 č. k. 11P/126/2017-90 návrh starého otca o úpravu styku s maloletým U. M. zamietol a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania. Toto svoje rozhodnutie odôvodnil okresný súd tak, že v súlade s ustanovením § 25 ods. 5 vety prvej Zákona o rodine, môže súd upraviť styk dieťaťa s blízkymi osobami ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa a zároveň to vyžadujú pomery v rodine. Zákon pri tom odkazuje pri výklade pojmu blízkej osoby na ustanovenie § 116 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“). Blízke osoby však nemajú zákonné právo na styk s maloletým dieťaťom na rozdiel od rodičov dieťaťa, avšak súd môže zohľadniť záujem maloletého dieťaťa a pomery v konkrétnej rodine a upraviť styk dieťaťa aj s týmito osobami, ale vždy pôjde len o výnimočné prípady. Úprava stretávania maloletého dieťaťa s blízkymi osobami v zmysle § 25 ods. 5 Zákona o rodine je možná, pokiaľ sa blízke osoby dieťaťa s rodičom, resp. rodičmi dohodnú na stretávaní s dieťaťom. Súd je oprávnený o otázke stretávania dieťaťa s blízkymi osobami rozhodovať len vtedy, ak nie je možné upraviť styk dohodou. Čas, ktorý súd vymedzí blízkym osobám na stretávanie s dieťaťom, nemá zasahovať výlučne do času jedného z rodičov. Súd skúmal, či takáto úprava styku bude v záujme dieťaťa a či si to budú vyžadovať pomery v rodine, najmä či by nedošlo k citovému strádaniu a či by rozvoj dieťaťa bol úplný po stránke citovej, rozumovej aj mravnej, pokiaľ by dieťaťu nebolo umožnené stretávať sa s týmito osobami. V

priebehu konania súd skúmal tieto skutočnosti a z výsluchov účastníkov zistil, že napriek komplikovanej situácii v rodine sa maloletý so starým otcom aj starou matkou stretáva. Rodičia pravidelne s maloletým dieťaťom navštevujú starých rodičov v mieste ich bydliska. Starý otec však nie vždy je prítomný pri týchto stretnutiach, nakoľko podľa matky maloletého dieťaťa starý otec udržiava známosť s inou ženou. Z vyjadrenia účastníkov konania, ako i starého otca nevyplýva, že by maloleté dieťa bolo niekedy v minulosti v akejkoľvek dlhšej starostlivosti starého otca bez prítomnosti rodičov, čo by mohlo viesť k vyhovujúcemu rozhodnutiu. Súd nepovažoval za súladné s najlepším záujmom maloletého dieťaťa autoritatívne vymedziť, kedy sa má maloleté dieťa so starým otcom, t. j. s navrhovateľom, stýkať predovšetkým s poukazom na vyjadrenie rodičov, ako i kolízneho opatrovníka. Z výpovedí účastníkov konania bolo nepochybne zistené, že vzťahy v rodine sú vysoko konfliktné a narušené. Medzi rodičmi a starým otcom dochádza ku konfliktom, nakoľko tento nesúhlasí s výchovnými metódami rodičov a snaží sa zasahovať do ich rodinného života, s čím rodičia nesúhlasili. Rodičia v priebehu konania deklarovali v rámci urovnania rodinných vzťahov a konfliktov aj bez rozhodnutia súdu umožniť starému otcovi stretávať sa s maloletým dieťaťom a naďalej rozvíjať citový vzťah k nemu, podieľať sa na jeho výchove, tak ako je to umožnené aj starej matke. Okresný súd apeloval na všetkých zúčastnených, aby rešpektovali vyvíjajúcu sa psychiku maloletého dieťaťa, nevtáhovali maloleté dieťa do svojich vzájomných disharmonických výrazne narušených vzťahov, čo môže mať v konečnom dôsledku výrazne negatívny dopad na psychický a fyzický vývoj predovšetkým maloletého dieťaťa. V tejto súvislosti dal prvoinštančný súd všetkým zúčastneným do pozornosti Dohovor o právach dieťaťa, z ktorého článku 8 ods. 1 vyplýva, že dieťa má právo nielen na zachovanie vzťahu so svojimi rodičmi, ale aj právo na zachovanie svojej totožnosti a rodinných väzkov v súlade so zákonom a vylúčením nezákonných zásahov. Dohovor o právach dieťaťa uznáva aj zodpovednosť členov širšej rodiny dieťaťa pri zabezpečení orientácie dieťaťa a jeho usmerňovaní v súlade s jeho rozvíjajúcimi sa schopnosťami podľa čl. 5. Starý otec by mal v budúcnosti rešpektovať výchovnú rolu rodičov maloletého dieťaťa a nezasahovať do ich rodinného života. Napokon starý otec dostatočne nevysvetlil súdu, z akého dôvodu nie je prítomný v domácom prostredí v čase návštev rodičov s maloletým dieťaťom. Starý otec teda má možnosť stretávať sa s vnukom, pričom túto možnosť nevyužíva, nakoľko nie je doma. Súdu sa javí, že starý otec vzhľadom na nezhody s rodičmi maloletého dieťaťa sa vyhýba ich prítomnosti, avšak takto prichádza o stretnutia s vnukom. Záverom súd opakoval, že starý otec by nemal zasahovať do výchovy maloletého dieťaťa a pokiaľ v budúcnosti bude dostatočne rešpektovať rodičov dieťaťa, s vysokou pravdepodobnosťou sa urovnajú vzťahy v rodine. S poukazom na ustanovenie § 25 ods. 5 Zákona o rodine je súd toho názoru, že neboli splnené hmotnoprávne podmienky na úpravu styku starého otca s maloletým, a to s prihliadnutím tak na záujem maloletého dieťaťa, ako aj pomery v rodine. Z uvedeného dôvodu preto návrh starého otca zamietol ako nedôvodný.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie starého otca rozhodol rozsudkom zo 17. apríla 2019 sp. zn. 7CoP/231/2018 tak, že potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku, zákona č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „CSP“). V odôvodnení rozhodnutia sa stotožnil so súdom prvej inštancie, ktorý vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu, dospel k správnym skutkovým zisteniam a správne právne posúdeniu veci. Tiež poukázal na § 25 ods. 5 Zákona o rodine a zdôraznil, že blízke osoby - v tomto prípade starý otec, nemajú zákonné právo na styk s maloletým na rozdiel od rodičov maloletého, avšak súd môže upraviť styk s blízkymi osobami, vždy však pôjde o výnimočné prípady. Okresný súd správne vyhodnotil, že v danom prípade nie sú splnené hmotnoprávne podmienky pre vyhovie návrhu starého otca, pričom odvolací súd poukázal na čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa, v ktorom je zdôraznená prvoradosť vyhodnocovania najlepšieho záujmu dieťaťa.

3. Proti rozsudku krajského súdu podal dovolanie starý otec (ďalej aj „dovolateľ“). Prípustnosť dovolania odôvodnil tým, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Akcentoval princíp rovnosti zbraní a povinnosť súdov vysvetliť dôvody, na ktorých sú založené ich rozhodnutia. Podľa názoru dovolateľa uvedený procesný nedostatok (§ 420 písm. f/ CSP) bol daný s poukazom na čl. 4 ods. 1, čl. 5, čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 CMP tým, že konajúci súd nekonal v súlade so zákonom, konkrétne súd nevyhodnotil výpovede účastníkov, okrem

výpovedí účastníkov konania nevykonali v konaní žiaden iný dôkaz, osvojil si tvrdenia odporcov (rodičov maloletého) bez relevantného podkladu a dôkazu, dôkazy, ktoré chcel predložiť dovolateľ, aby preukázal svoje tvrdenia a vyvrátil tvrdenia odporcov, nevykonali a návrhy na ich vykonanie zamietol, osvojil si bez riadneho podkladu tvrdenia rodičov maloletého, pričom dovolateľovi neumožnil preukázať jeho tvrdenia, podotkol, že dôkazy v konaní boli navrhované aj kolíznym opatrovníkom, ktorých vykonanie podľa neho malo byť v najlepšom záujme maloletého, súd ich nevzal do úvahy a neodstránil rozpory v tvrdeniach účastníkov konania, tieto vyhodnotil svojvoľne. Dovolateľ navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Rodičia maloletého sa k dovolaniu vyjadrili písomne, pričom uviedli, že dovolateľ v podanom dovolaní neuviedol žiadne nové významné skutočnosti, s ktorými by sa ešte nevysporiadal odvolací súd alebo súd prvej inštancie, preto majú za to, že podané dovolanie neobsahuje žiadne dovolacie dôvody. Navrhli, aby dovolací súd dovolanie dovolateľa ako nedôvodné zamietol a priznal im náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Kolízny opatrovník maloletého Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice (ďalej aj „kolízny opatrovník“) vo svojom písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že zotrváva na svojich doterajších písomných, ako aj ústnych stanoviskách. Navrhol v dovolacom konaní rozhodnúť na základe dostupných dôkazných materiálov s poukazom na najlepší záujem dieťaťa.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Odôvodnenie rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledujúcich bodoch.

7. Od 1. júla 2016 sa konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých riadia ustanoveniami Civilného mimosporového poriadku (zákona č. 161/2015 Z.z., ďalej len „CMP“). Ustanovenie § 76 CMP vymedzuje prípady, v ktorých (v osobnosti tohto zákona) dovolanie prípustné nie je; neupravuje teda, kedy (v osobnosti tohto zákona) je dovolanie prípustné. Vzhľadom na to, že v danom prípade nejde o vec, na ktorú by sa vzťahovalo ustanovenie § 76 CMP, bolo potrebné aplikovať § 2 CMP, v zmysle ktorého ods. 1 sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Prípustnosť dovolania starého otca bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

8. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

9. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

10. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 319/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014). Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami

prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch.

11. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

12. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky).

13. Dovolací súd je dovolacími dovodmi viazaný (§ 440 CSP).

14. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dovod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

15. Dovolateľ uplatnil dovolací dovod v zmysle § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

18. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013). Podľa právneho názoru odvolacieho súdu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

19. Dovolací súd pri posúdení prípustnosti dovolania starého otca prioritne vychádzal zo skutočnosti, že ide o konanie vo veci starostlivosti súdu o maloletého. Podľa čl. 4 veta prvá a druhá CMP súd aplikuje a interpretuje právo rovnako vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania. Ak je účastníkom konania maloleté dieťa, koná súd v jeho najlepšom záujme a ak je to vhodné, informuje dieťa o všetkých podstatných otázkach týkajúcich sa priebehu konania a veci samej.

20. Aj v Zákone o rodine sa od 1. januára 2016 (pozri zákon č. 175/2015 Z.z.) rozšírili základné zásady rodinného práva a okrem iného ustanovili kritériá najlepšieho záujmu dieťaťa, ktorý je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Napriek tomu, že čl. 5 Zákona o rodine príkladne uvádza kritériá, ktoré sa zohľadňujú pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého

dieťaťa a že na záujem dieťaťa odkazuje niekoľko ustanovení normatívnej časti Zákona o rodine (napr. § 23, § 24, § 44, § 54, § 59), ako i ustanovenia osobitných predpisov (napr. zákon č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele, nový zákon č. 176/2015 Z.z. o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím a pod.), tento pojem nebol doposiaľ definovaný a neboli stanovené ani jeho určujúce kritériá. Najlepší záujem dieťaťa je však zároveň pojmom pružným a adaptabilným. Treba ho prispôbiť a definovať podľa konkrétnej situácie dotknutého dieťaťa alebo detí, zohľadniť pritom ich osobný kontext, situáciu a potreby. Pri jednotlivých rozhodnutiach je potrebné posúdiť najlepší záujem dieťaťa a určiť ho vo svetle špecifických okolností situácie konkrétneho dieťaťa.

21. Podľa dovolacieho súdu je namieste poukázať aj na to, že čl. 3 odsek 1 Dohovoru o právach dieťaťa (ďalej aj „Dohovor“) zaručuje dieťaťu právo na posúdenie jeho najlepších záujmov a ich prvoradé zohľadnenie pri akýchkoľvek krokoch alebo rozhodnutiach, ktoré sa ho týkajú, tak vo verejnej, ako aj v súkromnej sfére. Toto právo vyjadruje jednu zo základných hodnôt Dohovoru. Výbor pre práva dieťaťa (ďalej len „Výbor“) označil článok 3 ods. 1 za jednu zo štyroch základných zásad Dohovoru pre interpretáciu vykonávania všetkých práv dieťaťa a aplikuje ju ako dynamickú koncepciu, ktorá si vyžaduje posúdenie primerané konkrétnemu kontextu.

22. V predmetnom konaní dovolateľ zmätočnosťnú vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP videl v postupe súdu, ktorý nekonal v súlade so zákonom, čím bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces tým, že súd nesprávne a svojvoľne vyhodnotil/nehodnotil predložené dôkazy, výpovede účastníkov, neodstránil rozpory v tvrdeniach, nevykonal dovolateľom navrhované dôkazy, nedoplnil dokazovanie, ani na návrh kolízneho opatrovníka v najlepšom záujme dieťaťa, nevysvetlil dôvody rozhodnutia.

23. Dovolací súd poznamenáva, že starý otec tieto skutočnosti namietal už v odvolaní a odvolací súd o nich rozhodoval. Najvyšší súd v rozhodnutí R 39/1993 konštatoval, že podmienka prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. nie je splnená, ak sa účastníkovi odňala možnosť konať pred súdom len pre časť konania a do tej miery, že účastník následne mohol uplatniť svoj vplyv na výsledok konania.

24. Navyše dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP (ktorý je súčasne aj dovolacím dôvodom) je potrebné vykladať eurokonformne s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), ktorá predpokladá, že v tomto prípade ide o porušenie procesných práv a nie hmotnoprávných nárokov strán. Doterajší pojem „odňatie možnosti konať pred súdom“ sa nahradil terminologicky novým pojmom „právo na spravodlivý proces“, ktorého obsahové znaky vyplývajú z konštantnej judikatúry ESLP, aj ústavného súdu.

25. Pokiaľ dovolacie námietky starého otca, ktorými odôvodňoval porušenie práva na spravodlivý proces, smerovali predovšetkým voči nedostatkom v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie, nesprávnosť v hodnotení výsledkov dokazovania, či neúplne a nedostatočne zistený skutočný stav veci vrátane najlepšieho záujmu dieťaťa, k čomu dovolací súd pripomína, že už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (zakladajúcim prípustnosť dovolania) nebolo nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Aj keď súd v procese dokazovania nevykoná dokazovanie určitým dôkazným prostriedkom takým spôsobom, ktorý predpisuje zákon, dochádza taktiež „len“ k tzv. inej, v ustanovení § 237 ods. 1 O.s.p. neuvedenej vade (tu por. napr. uznesenie dovolacieho súdu v jeho veci sp. zn. 3 Cdo 266/2009). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nedostatočné zistenie skutkového, či skutočného stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 99/2019, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 8 Cdo 187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017 a nedospel k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti. Napokon dovolací súd v súvislosti s námietkou dovolateľa, že súdy nevykonali ním navrhované dôkazy akcentuje, že súd nie je viazaný návrhmi účastníkov konania na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu a nie účastníka konania.

26. K uvedenému s ohľadom na dovolateľom uvádzanú námietku nedoplnenia dokazovania, ani na návrh kolízneho opatrovníka v najlepšom záujme dieťaťa a z toho plynúcu neúplnosť, či neodôvodnenosť posúdenia záujmu maloletého dieťaťa v predmetnom konaní, či nevysvetlenia dôvodov rozhodnutia (nepreskúmateľnosť, či nepresvedčivosť rozhodnutia) dovolací súd odkazuje na stanovisko najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktoré je aktuálne a pre súdnu prax použiteľné aj p o 1 . júli 2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

27. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry ESLP. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

28. V posudzovanej veci odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP, keď dospel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu, na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza aj zo správneho právneho posúdenia veci. Odvolací súd konštatoval správnosť odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie v súlade s § 220 ods. 2 CSP, v podstatných bodoch naň odkázal a na doplnenie jeho správnosti uviedol ďalšiu argumentáciu (body 14. až 17. rozsudku odvolacieho súdu). Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorým tvorí - ako už bolo spomenuté, jeden celok. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa účastníci domáhali, čo navrhovali, z ktorých skutočností a dôkazov odvolací súd vychádzal, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd a ako tieto úvahy posudzoval odvolací súd. Súd prvej inštancie v rámci predmetu konania komplexne posudzoval pomery účastníkov konania, ktoré majú vplyv na úpravu styku maloletého dieťaťa so svojím starým otcom ako blízkou osobou aj s poukazom na R 63/1965 a hlavne rešpektujúc záujem maloletého dieťaťa ako prvoradé hľadisko pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa maloletých detí týkajú. Vo väzbe na uvedené potom rozhodoval aj odvolací súd na základe odvolania starého otca proti rozsudku súdu prvej inštancie. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie náležite, či nepresvedčivo neodôvodnil a že pri rozhodovaní nezohľadnil záujem maloletého dieťaťa a odvolaciu argumentáciu starého otca. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

29. Dovolací súd v tejto súvislosti uzatvára, že nie je povinnosťou odvolacieho súdu vždy dopodrobna reagovať úplne na všetky námietky odvolania. Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Odvolací súd aplikáciou § 387 ods. 2 CSP vyjadruje nielen svoj záver, že napadnuté rozhodnutie a jeho odôvodnenie považuje za vecne správne, ale zároveň (i keď bez výslovného vyjadrenia) aj záver, že námietky vznesené účastníkom konania v odvolaní nie sú dôvodné, právne významné alebo spôsobilé spochybníť správnosť záverov uvedených v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie. Odvolací súd môže podľa tohto ustanovenia postupovať, ak sú splnené dve podmienky: a/ výrok odvolaním napadnutého rozhodnutia je vecne správny, b/ odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s

odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Pokiaľ odvolací súd dospeje k záveru, že tieto podmienky sú splnené, má aplikácia § 387 ods. 2 CSP oporu v zákone a nemôže byť spojená s procesnou vadou konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

30. Najvyšší súd vyššie uvedené dopĺňa poukázaním na konštatovanie ústavného súdu v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 196/2014 (ktoré sa síce týkalo právneho stavu do 30. júna 2016, je však naďalej aktuálne), v zmysle ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti.

31. Na základe uvedeného možno uzavrieť, že dovolateľovi nebolo znemožnené uskutočňovať jemu patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP, preto dovolací súd dovolanie starého otca ako neprípustné odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP bez toho, aby došlo k jeho vecnému prejednaní.

32. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 52 CMP a § 451 ods. 3 CSP.

33. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.